

Aktuel Ældre- og Sundhedspolitik november 2022

Bekendtgørelse om ansøgning om varmecheck

De fleste husstande, der er berettiget til den skattefri varmecheck på 6.000 kr., har fået den udbetalt i august.

Der er imidlertid en del, der ikke har fået checken, selvom de mener, de opfylder betingelserne. Det er ikke muligt at klage over den manglende check, men på et – endnu ukendt - tidspunkt åbnes der for at søge om varmecheck, hvis man mener, man opfylder betingelserne.

Der er nu kommet en bekendtgørelse, der angiver kravene til den dokumentation, man skal fremlægge, hvis man sidenhen vil søge om varmecheck, fordi man ikke fik den i august. Der er i bekendtgørelsen ikke fastsat nogen dato for, hvornår man kan søge sin varmecheck, fordi Energistyrelsen ikke ved, hvornår det it-system, der skal behandle ansøgningerne, er klar.

Bekendtgørelsen om indefrysning af en del af energiregningen

For el og gas gælder muligheden for at indefryse en del af regningen fra 1. november og for fjernvarme fra 1. januar. Indefrysningsordningen giver mulighed for at indefryse den del af energiregningen, der ligger over et loft, der er fastsat i loven. Indefrysningen betyder, at man får et lån, som forrentes med 2 pct. og senere skal betales tilbage.

Bekendtgørelsen fastlægger de informationer, som energiselskaberne skal give kunder, der ønsker at benytte indefrysningsordningen.

Man skal kontakte sit energiselskab, hvis man vil indefryse. Energiselskabet skal informere om muligheden for indefrysning og om betingelserne, fx det gebyr, der kan opkræves, hvis man ønsker at benytte indefrysningsordningen.

Analyse af ældres forbrug og konsekvenser af prisstigninger

Inflationen er på det højeste niveau i 40 år, og samtidig er reguleringen af folkepensionen historisk lav.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

I Ældre Sagen har vi længe været bekymret for denne udvikling og klart efterlyst økonomisk styrkelse af folkepensionen på grund af prisstigningerne.

For at understøtte vores budskab yderligere har Ældre Sagen valgt at igangsætte en analyse om ældres forbrug og konsekvenserne af prisstigningerne. Analysen skal vise, hvilken betydning prisstigningerne konkret har for pensionisternes budget, og hvor store ekstra omkostninger det medfører. Derudover skal analysen belyse, hvem der bliver særligt hårdt ramt af prisstigningerne. I dag findes der kun analyser på et meget overordnet niveau, hvorfor analysen vil bidrage med vigtig ny viden. Analysen skal bruges i pressen og til møder med politikere for at vise, hvor stort behovet er for økonomisk støtte i disse tider. Analysen forventes at være færdig i foråret 2023.

Nedskæringer i kommunerne

Der er flere kommuner, der i løbet af efteråret har skåret i deres budgetter på ældreområdet. De aktuelle nedskæringer skyldes bl.a. den høje inflation, der i høj grad skyldes udefra kommende prisstigninger på fx energi, som hverken regeringen eller kommunerne selv har kunnet gøre noget ved. Inflationen betyder, at det bliver dyrere for kommunerne at levere samme service, bl.a. på grund af højere energiregninger for kommunerne.

Da den såkaldte serviceramme – dvs. den aftalte ramme for kommunernes serviceudgifter – ikke forhøjes med et beløb, som fuldt ud modsvarer de stigende udgifter, som følger af inflationen, skærer de enkelte kommuner i deres budgetter for at holde deres samlede udgifter inden for servicerammen fastsat i økonomiaftalen med regeringen. Disse besparelser har ramt budgetterne på ældreområdet i mange kommuner.

Kommunernes Landsforening (KL) har på vegne af kommunerne indgået økonomiaftalen med regeringen og er derfor også ansvarlig for indholdet af den.

En måde at undgå disse besparelser på kunne være, at regeringen forøgede servicerammen som følge af inflationen, eller at den lovede ikke at pålægge kommunerne sanktioner, hvis de overskrider servicerammen. Dette ville give de kommuner, som har penge på kistebunden, mulighed for at bruge disse penge til at dække både stigende udgifter som følge af inflationen og et mere rimeligt budget på ældreområdet.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Disse to løsninger blev afvist af den tidligere socialdemokratiske regering. Regeringen har anerkendt, at kommunerne står i en vanskelig situation, men har haft den holdning, at alle rammes af inflationen, og alle må spare – staten, regioner, kommuner, virksomheder og borgere.

Tilsyn

Den seneste uges fokus på svigt i ældreplejen har vist, at der på trods af tilsyn stadig er problemer på plejehjem og i hjemmeplejen.

På baggrund af TV2-dokumentaren ”Opråb fra plejehjemmet” opstod der en diskussion af, om hvorvidt flere plejehjem skal have flere helt uvarslede tilsyn.

Styrelsen for Patientsikkerhed opererer med planlagte tilsyn, der er en form for stikprøvebesøg, som typisk varsles minimum seks uger i forvejen. Derudover foretager de en række reaktive tilsynsbesøg, fx som følge af en bekymringshenvendelse om manglende kvalitet i plejen hos en plejeenhed. Disse tilsyn varsles typisk 14 dage før. Styrelsen for Patientsikkerhed har dog også mulighed for at komme uden varsel, hvis de vurderer, at der er tale om en akut situation. Dette sker dog meget sjældent.

Ældre Sagen har påpeget behovet for, at flest mulige tilsyn er varslet forholdsvis kort tid i forvejen, og at Styrelsen for Patientsikkerhed fokuserer på de enheder, hvor man har en formodning om, at der er problemer. Varslet bør være så kort som muligt, da tilsynet bør møde og se, hvordan ældreplejen et sted fungerer i hverdagen. Tilsynet skal se det levede liv på stedet, når de kommer, men det er som udgangspunkt nødvendigt at give nogle dages varsel, så man kan sikre, at ledelsen er til stede, ligesom det er afgørende, at tilsynet kan få adgang til beboere og pårørende.

Tilsyn med kort varsel (fremfor seks ugers varsel) vil begrænse mulighederne for at vise et glansbillede, når tilsynet kommer, da det ikke er muligt at få rettet op på eventuelle problemer et sted på få dage.

Ældre Sagen har desuden påpeget behovet for endnu flere besøg, da tilsynene er med til at kvalitetsudvikle tilbuddene. Man kan i stedet nedlægge de kommunale tilsyn, hvor kommunerne holder øje med sig selv, hvilket efter Ældre Sagens opfattelse ikke kan opfattes som uvildigt.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Svækkede ældre menneskers tandsundhed

Ældre mennesker har aldrig haft bedre tænder. Alligevel halter gruppen af skrøbelige og udsatte ældre efter, når det gælder tand- og mundsundhed. Ældre Sagen har derfor påpeget behovet for, at man automatisk visiteres til omsorgstandpleje, når man flytter på plejehjem eller får omfattende hjemmehjælp.

En mangelfuld indsats på tandområdet kan nemlig få store konsekvenser for sårbare ældre mennesker, hvis der ikke handles i tide. Dårlig tandsundhed øger bl.a. risikoen for en lang række andre sygdomme. Der er derfor også behov for, at plejepersonalet har mere fokus på tandsundheden blandt ældre mennesker, samt at de bliver bedre til at bistå med tandhygiejnen for dem, der ikke længere kan klare sig selv. Det handler både om viden, men også om tid, kontinuitet, tillid og tryghed.

Akutbiler med fremskudt visitation forebygger indlæggelser i region Syddanmark

I Region Syddanmark vil man på baggrund af erfaringer fra Odense søge om midler til at afprøve en ny type akutbil, hvis formål er at være fremskudt visitation og tilse patienterne i deres hjem ved udvalgte ambulanceudkald. Her vurderes, om det er nødvendigt med indlæggelse, eller om problemstillingen kan løses på stedet af paramediciner, evt. med lægebackup, eller ved et ambulatoriebesøg på sygehuset næste dag.

Erfaringerne fra Odense har tidligere vist, at når der sendes en hospitalslæge og en kommunal akutsygeplejerske ud, har 90 pct. af plejehjemsbeboere undgået en indlæggelse på sygehus ved at blive vurderet og undersøgt i eget hjem (på plejehjem).

Ældre Sagen opfordrer generelt til tæt samarbejde mellem sygehus og kommune for at forebygge indlæggelser. Vi har derfor set det som et positivt initiativ, at svækkede ældre vurderes i eget hjem eller på plejehjem, ikke mindst i forhold til at forebygge en akut og for ældre ofte kaotisk indlæggelse. Det er dog en forudsætning af, at der er de rette kompetencer til stede. Ældre Sagen har også præciseret, at man skal have mulighed for at blive undersøgt på sygehuset, hvis der er behov for det, fx når der skal bruges udstyr, der kun er på sygehuset.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Manglende udkørende borgerservice i forbindelse med MitID

Den 1. november var en skæringsdato for MitID, idet alle bankkunder overgik til at skulle benytte MitID ved login på deres netbank. Det er dog ikke alle bankkunder, der har fået MitID ved udløb af fristen, hvilket betyder, at de i øjeblikket er afskåret fra at tilgå deres netbank. Særligt hårdt ramte er de bankkunder, der grundet deres tilstand ikke kan komme til borgerservice for at få MitID. De har i stedet brug for, at borgerservice kommer ud i deres hjem og hjælper dem. Det er imidlertid ikke alle landets kommuner, der tilbyder udkørende borgerservice. Ældre Sagen understregede behovet for udkørende borgerservice allerede i et høringssvar om MitID tilbage i 2021.

Ældre Sagen har kommenteret udfordringerne og længe efterlyst hjælpen, bl.a. i Politiken og P1 Morgen. Dertil har vi bidraget til P1 Orientering med en historie fra en af de berørte netbankkunder.

Folkepensionen er langtidsholdbar

I valgkampens afsluttende fase opstod en debat om folkepensionens fremtid. Tro mod Ældre Sagens princip om ikke at kommentere direkte på partipolitiske udspil under valgkampen, valgte Bjarne Hastrup – i stedet for at blande sig i en ophedet diskussion mellem bestemte politiske partier - at nuancere debatten med et længere indlæg om det danske pensionssystem.

Indlægget, der blev bragt i Avisen Danmark på selve valgdagen, redegør detaljeret for de mange fordele ved det nuværende pensionssystem og for holdbarheden i dansk økonomi generelt. Samtidig fastslås det i indlægget, at det fortsat bør være en statslig opgave at indbetale pensionsbidrag for den gruppe, der endnu ikke er kommet med i arbejdsmarkedsordningerne eller ikke har en indkomst, der er så høj, at man kan forvente, at de selv kan finansiere et normalt pensionsbidrag.

TV2-dokumentar om plejehjem i Køge

Under valgkampen viste TV2 dokumentaren ”Opråb fra plejehjemmet”. Dokumentaren viste, i lighed med en tilsvarende dokumentar i 2020, et eksempel på uværdige forhold på plejehjem, hvor svækkede ældre bliver mødt med urimelige forhold uden mulighed for at sige fra. I kølvandet på dokumentaren var der stor mediemæssig bevågenhed om den danske ældrepleje.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Ældre Sagen havde alene i dagene efter dokumentarudsendelsen omkring 50 pressehenvendelser vedrørende kommentarer til konkrete problemer i den danske ældrepleje. Udover kommentarer til selve udsendelsen har vi desuden kommenteret på bl.a. konkrete tilsynssager, mange ufaglærte i ældreplejen samt generelt om kommunernes evne (eller mangel på samme) til at løfte ansvaret med at drive ældrepleje i Danmark. I forhold til dokumentaren har vi blandt andet fremført, at der ikke er tale om et enkeltstående tilfælde, som dokumentaren påviste omkring forholdene på et plejehjem i Køge. Ældre Sagen får op mod en snes henvendelser om måneden fra pårørende m.fl., som har oplevet noget tilsvarende.

Dokumentaren afstedkom endvidere en bølge af forslag og udmeldinger fra de enkelte politiske partier vedrørende ældreområdet. Vi takkede i alle tilfælde nej til mediernes ønsker til kommentarer til de konkrete forslag – dette af hensyn til at bibeholde en partipolitisk neutral linje i valgkampen.

Besparelser på ældreplejen

I kølvandet på TV2-dokumentaren ”Opråb fra Plejehjemmet” har der været en del andre historier i pressen om ældreplejen, hvor man bl.a. har brugt Ældre Sagens tal og analyser omkring besparelser i kommunerne.

Ældre Sagen har i den sammenhæng udtalt, at det er foruroligende, at kommunerne i forbindelse med budgetterne for 2023 endnu en gang har valgt at spare på ældreplejen. Mens der i den landspolitiske debat omkring folketingsvalget tales om alle de forbedringer, de enkelte partier vil gennemføre, så er virkeligheden, at der skæres i kernevelfærden i kommunerne med eksempelvis rengøring hver tredje uge til følge.

Hvad er der reelt sket siden TV2-dokumentaren i 2020 om Else og Niels

På baggrund af TV2's nye dokumentarudsendelse har Bjarne Hastrup i en kronik påpeget, at der reelt ikke er sket de forbedringer, som politikerne lovede efter den tilsvarende dokumentarudsendelse på TV2 i 2020 om Else og Niels. Dengang var der bred politisk enighed om, at der nu skulle ske grundlæggende forandringer og forbedringer af ældreplejen i Danmark. Men lige lidt har det hjulpet. Det er blevet ved de gode ord og hensigter, men der ikke kommet de lovede forbedringer, hvilket den nye dokumentar og de mange henvendelser til Ældre Sagen har påvist.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Bjarne Hastrup trækker i kronikken tråde tilbage til den bandbulle, som Gregor den Store i år 540 udstedte omkring de syv dødssynder, hvor Bjarne overfører dem til de nuværende forhold i ældreplejen. Bjarne omdanner bandbulen til syv livsdyder som ældreplejen skal være præget af: Ydmyghed, gavmildhed, trofasthed, beundring, god økonomi, glæde samt flid og mod.

Besparelser i Aarhus Kommune

Aarhus Kommune påtænker en række besparelser på deres budget for 2023. Man vil blandt andet fjerne klippekortsordningen for plejhjemsbeboere og ordningen med den faste hjælper i hjemmeplejen.

Vi har til flere medier udtalt os om de enkelte besparelser, hvor vi blandt andet har fremhævet værdien af klippekortsordningen, som giver den enkelte plejhjemsbeboer muligheden for selv at bestemme over den hjælp, man får. Den kan bl.a. bruges til at komme en tur ud i den friske luft, som mange på plejhjem ellers er afskåret fra. Den kan ligeledes bruges til at tale med en medarbejder om sorger og bekymringer i hverdagen, hvis man eksempelvis ikke har pårørende at tale med om dette.

I forhold til fjernelse af ordningen med fast hjælper har vi udtalt, at det er som at tisse i bukserne, da det - udover forringelsen for den enkelte hjemmehjælpsmodtager - også vil kunne føre til forringelse af arbejdsmiljøet for ansatte, hvilket igen kan føre til opsigelser og øget sygefravær. Det står desuden i skarp modsætning til det politiske budskab, der var i statsministerens nytårstale: At den enkelte skal have mere selvbestemmelse i ældreplejen.